

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามโรงเรียนและประสบการณ์การทำงาน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ตามแนวคิดของแบคฮาร์ด ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การกำหนดเป้าหมาย การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจและการติดต่อสื่อสาร จำนวนประชากร ได้แก่ ครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 146 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัจเจกส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับโรงเรียนที่สอนปัจจุบันและประสบการณ์การสอน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ใน 4 ด้าน คือ การกำหนดเป้าหมาย การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจและการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 146 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบในการค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิธีทางสถิติหาค่าร้อยละ ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สำหรับการทดสอบสมมติฐานทดสอบ วิเคราะห์โดยใช้ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และวิเคราะห์โดยใช้วิธีทดสอบ (t -test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การมีส่วนร่วมของครูด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของครูด้านการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของครูด้านการมีบทบาทร่วม

ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของครูด้านการร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการร่วมคัดเลือกสื่อการเรียน/อุปกรณ์ การเรียนการสอน ครูมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวางแผน การทำและการใช้หลักสูตร ครูมีส่วนร่วมในการร่วมกำหนดแผนพัฒนางานวิชาการ

2. ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการร่วมกันจัดทำกำหนดการสอน ครูมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน และอันดับสุดท้ายครูมีส่วนร่วมในการร่วมกันในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ

3. ด้านการร่วมตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

4. ด้านการติดต่อสื่อสาร

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาแจ้งผลการประเมินผล การเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ ครูมีส่วนร่วมในการช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียนการสอน และอันดับสุดท้ายครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์แผนงานและปฏิทินงานวิชาการ ให้คณะครูและผู้ปกครองทราบอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามโรงเรียนและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะในด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการกำหนดเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้ การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา และการดูแลนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้น มีทั้งการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ การร่วมกันกำหนดเป้าหมาย การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจและการร่วมติดต่อสื่อสาร บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สอดคล้องกับงานวิจัยของแดง นิ่มอนงค์ (2547) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ รายด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการร่วมคัดเลือกสื่อการเรียน/ อุปกรณ์การเรียนการสอน ครูมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวางแผน การทำและการใช้หลักสูตร ครูมีส่วนร่วมในการร่วมกำหนดแผนพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดของโรงเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดรับทราบ และเข้าใจเป้าหมายที่มีความชัดเจน

เหมาะสม กระจ่าง แม่นยำ เป็นที่ต้องการ และยอมรับ ทำให้เป็นการสร้างแรงยึดเหนี่ยวการทำงานร่วมกัน และเมื่อพิจารณาเป้าหมายงานวิชาการ จะพบว่า เป็นการกำหนดเกี่ยวกับแผนงานหลักสูตร คุณลักษณะนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน กิจกรรมทางวิชาการ การนิเทศ และการวัดประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของวูดค็อก (Woodcock, 1989) หน่วยงานที่มีประสิทธิภาพจึงให้ความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากแนวคิดที่ว่า การกำหนดเป้าหมายของทีมงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องได้รับการพิจารณา และตกลงยินยอมโดยสมาชิกของทีมทั้งหมด ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการจัดการกับเป้าหมาย ดังนี้คือ ต้องจัดการสื่อสารให้สมาชิกทุกคนได้รู้ และเข้าใจเป้าหมายนั้นนำไปปฏิบัติได้ และต้องพยายามให้สมาชิกมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย ต้องพยายามทำให้เป้าหมายนั้นนำไปปฏิบัติได้ และต้องพยายามจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเป้าหมายของสมาชิกแต่ละคน อันจะมีผลทำให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้รู้ด้วยว่าคนอื่น ๆ กำลังพยายามทำอะไรเพื่อบรรลุเป้าหมายอะไร การทำงานของตนเอง จะช่วยสนับสนุน หรือขัดขวางส่วนของคนอื่นอย่างไร มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิโชค วรานุสันติกุล (2532) การกำหนดเป้าหมายต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน จะช่วยสามารถยึดเหนี่ยวการทำงานร่วมกันได้ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์ (2539) ขณะเดียวกัน ได้มีแนวคิดของนักวิชาการที่มีความคิดที่สอดคล้องกัน คือ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของสมาชิก ผู้ปฏิบัติงานควรมีลักษณะงานเป็นเป้าหมายที่มีความชัดเจน เหมาะสม กระจ่าง และแม่นยำ รวมทั้งเป็นความต้องการของสมาชิก และสมาชิกทุกคนมีความเข้าใจ ยอมรับ ในเป้าหมายนั้น และต้องเป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ด้านการกำหนดเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายชื่อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ อันดับแรก ครูมีส่วนร่วมในการร่วมกันจัดทำกำหนดการสอน ครูมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน และอันดับสุดท้ายครูมีส่วนร่วมในการร่วมกันในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักการพัฒนาทักษะและความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควบคู่ไปกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (เทศบาลนครระยอง, 2552 ข, หน้า 4-5) เพื่อพัฒนาทักษะประสบการณ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนรากฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, คำนำ) ทั้งนี้เพราะครูแต่ละคนแต่ละโรงเรียน

มีการแบ่งหน้าที่และปฏิบัติงานเต็มที่ และมีความเหมาะสมกับตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงการร่วมกันจัดทำกำหนดการสอน การให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การร่วมกันในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของบาร์นาร์ด (Barnard, 1983) ที่ว่า ความสำเร็จขององค์กร เกิดจากความร่วมมือของทุกส่วนขององค์กร ที่มีเป้าหมายตรงกัน มีจิตสำนึก มีการติดต่อสื่อสารสองทาง มีความเต็มใจ จึงทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ และบทบาทในการปฏิบัติงานร่วมกัน ไม่มีความซับซ้อนของบทบาท บทบาทที่มีความชัดเจน ทุกคนรู้ว่าตนเองจะต้องทำหน้าที่อะไร ทุกคนเข้าใจบทบาทของตน และของผู้อื่น ด้วยทุกคนสามารถเต็มใจที่ช่วยซึ่งกันและกัน การกำหนดบทบาทของบุคคลในองค์กร เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ได้มีนักวิชาการเสนอแนะปฏิบัติไว้ ได้แก่ ในการกำหนดบทบาทของสมาชิก ในองค์กร จำเป็นต้องอาศัยการผสมผสานกัน ระหว่าง สติปัญญา ความรู้ และความสามารถ ในการปฏิบัติงานของสมาชิก ซึ่งจะต้องเอาทั้งสองส่วนที่แตกต่างกันของสมาชิกแต่ละคนมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานเหมาะสมกับสถานการณ์ และภารกิจงานนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม เพราะคุณสมบัติดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่พบว่า การทำงานเป็นทีม จะประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับบทบาทต่าง ๆ ของสมาชิกในทีมงานนั่นเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539) ก็ได้เสนอความเห็นว่าการปฏิบัติงานร่วมกันที่ดี มีประสิทธิภาพนั้น บทบาทอย่างเป็นทางการจะถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน และได้รับการยอมรับบทบาทอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็จะให้การสนับสนุนความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง และความคิดริเริ่มการมีส่วนร่วมด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง ควรมีงานของทางวิชาการของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของงานหลักสูตร งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน งานวัด และประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานประชุมอบรมวิชาการ การที่ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทงานวิชาการ ประกอบด้วย การที่ครูเข้าไปร่วมกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการของโรงเรียนที่มีความชัดเจน ตรงตามความรู้ความสามารถ และมีการยอมรับบทบาทอย่างเต็มที่

3. ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ อันดับแรก ครูมีส่วนร่วมในการร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการบริหารงานวิชาการของแต่ละโรงเรียน ส่วนใหญ่งานวิชาการเป็นงานหลัก ทำให้ร่วมเสนอแนะแนวทาง

ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา อึ้งเจริญ (2537) ซึ่งศึกษาสภาพการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านงานวิชาการ โดยใช้วิธีการปรึกษากับผู้ได้บังคับบัญชาเป็นกลุ่มตัดสินใจ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวนา วงสวาท (2541) ศึกษาวิจัยเรื่องการตัดสินใจแบบให้มีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจแบบให้มีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน 7 งาน อยู่ในแบบ “ผู้บริหาร หรือกับครูใหญ่ในโรงเรียนเป็นกลุ่ม แล้วตัดสินใจเอง” ผู้บริหารโรงเรียนที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความเห็นว่า การตัดสินใจแบบให้มีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน 7 งาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นงานนิเทศภายใน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความเห็นว่า การตัดสินใจแบบให้มีส่วนร่วมของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียน 7 งาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และงานการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ อันดับแรก ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาแจ้งผลการประเมินผล การเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ ครูมีส่วนร่วมในการช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียน ด้านการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ แผนงาน และปฏิทินงานวิชาการให้คณะครูและผู้ปกครองทราบอยู่ในระดับมาก ด้านการติดต่อสื่อสาร มีความสำคัญในการบริหาร เนื่องจากในการบริหารนั้น ผู้บริหารจะต้องดำเนินการมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานให้สำเร็จ และในการปฏิบัติงานนั้น จำเป็นต้องใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคคลได้รับทราบวัตถุประสงค์ และวิธีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง นอกจากนั้นการติดต่อสื่อสาร จะช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปฏิบัติงาน กับผู้บริหารรวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร อันจะทำให้สามารถขจัดปัญหาระหว่างบุคคลในองค์กร และช่วยให้สร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ (บรรยงค์ โตจินดา, 2542, หน้า 185) และได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความ และความหมายของการติดต่อสื่อสารหลากหลาย เช่น การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการในการส่งข่าวสาร ระหว่างบุคคล หรือหน่วยงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และประสานงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ที่ต้องการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, หน้า 89) การติดต่อสื่อสาร คือ การถ่ายทอดข้อมูลจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ผ่านทางการใช้สัญลักษณ์บางอย่าง เพื่อความสำเร็จของการติดต่อสื่อสาร บุคคลทั้งสองจะต้องเข้าใจสิ่งที่ถูกถ่ายทอดตรงกัน การมีส่วนร่วมในการติดต่อ

สื่อสาร มีบทบาทสำคัญต่อการบริหาร เป็นกระบวนการถ่ายทอด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเท็จจริง หรือความรู้สึกเป็นคำพูด อักษร สัญลักษณ์ ข่าวสาร และความเข้าใจ ควรสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร ขึ้นในองค์กร เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีขององค์กร การติดต่อสื่อสารเป็นการเชื่อมโยง บุคคลให้เข้าใจตรงกันตามวัตถุประสงค์ การสื่อสารที่ดี สามารถบริหารงานให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

สรุปโดยภาพรวมจะเห็นว่าภาระของครูที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการค่อนข้างมาก โดยเมื่อเทียบกับปริมาณงานและจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบแล้วไม่สัมพันธ์กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีจำนวนบุคคลไม่เพียงพอ แต่เมื่อมีการร่วมกัน วางแผนการทำงาน ด้วยกัน ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามบทบาทและขอบข่ายงานสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานกระทำได้มากยิ่งขึ้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของเบคฮาร์ด (Beckhard, 1987) ประกอบด้วยการร่วมกำหนดเป้าหมาย การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจและการร่วมติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในแต่ละโรงเรียนนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน จะต้องมีแนวทาง การปฏิบัติงานร่วมกัน โดยอาศัยปัจจัย องค์ประกอบ และลักษณะวิธีการ ที่มีความสอดคล้องการจัดการ ศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความสอดคล้องกับงานวิจัย ของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของ คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการ ศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการประสานงานระดับมาก ถ้าหน่วยงานใดมีบุคลากรมีส่วนร่วมของ ครูในการบริหารงานวิชาการสิ่งที่ได้รับจากองค์กรนั้นมาก หน่วยงานนั้นจะมีประสิทธิภาพในการ ทำงาน ผลผลิตหรือผลงานต่าง ๆ ก็จะสูงขึ้น

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามโรงเรียน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทศบาลนครระยอง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งจัดการศึกษาตั้งแต่ ระดับอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดปากน้ำ โรงเรียนเทศบาลบ้าน ปากคลอง โรงเรียนเทศบาลวัดโชคทิฆมทาราม โรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล โรงเรียนสาธิต เทศบาลนครระยอง (วัดศรีฯ) ในแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกันออกไป ทั้งจำนวนนักเรียน

จำนวนครู สถานที่ตั้ง ระดับการศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ทั้งนี้จากข้อมูลดังกล่าวมีผลต่อคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนทั้งสิ้น ขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานได้มาก หรือน้อยแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นสำคัญ หากโรงเรียน มีขนาดใหญ่มากเท่าใดความซับซ้อนและกิจกรรมของโรงเรียนก็มากขึ้นตามไปเท่านั้น อาจส่งผล ให้ประสิทธิภาพของระบบต่าง ๆ ที่เคยจัดไว้ลดต่ำลง ในขณะที่เดียวกันทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงาน อยู่ในองค์กรก็อาจเปลี่ยนแปลงไปด้วย และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย สันติวงษ์, 2535 ก) และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) กล่าวถึงโรงเรียนขนาดใหญ่ว่ามักมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และยังมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุลักษณ์ ตั้งกลชาญ (2548) ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนโดยรวมจำแนกตาม โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะว่า ประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานในองค์กร หากบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสบการณ์ องค์กรจะดำเนินงาน ให้บรรลุผลสำเร็จไม่ได้ ในสถานศึกษาเช่นกัน ประสบการณ์ของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการ วิเคราะห์ปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ฝึกทักษะและสร้าง ทักษะที่ดีแก่ผู้เรียน และการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ของตนเอง ยังมีประสบการณ์มากขึ้นเท่าใด ยิ่งส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานมากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสนธยา วิษุรังสี (2538) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปี มีทักษะมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ในตำแหน่งต่ำกว่า 10 ปี และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2542) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบการบริหารงาน วิชาการ จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารมาก และน้อยมีปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลสนับสนุนการทำวิจัยให้มากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก แต่ยังมีการบริหารงานบางด้านที่ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้มากขึ้น คือ

1. การมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดเป้าหมาย ควรให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้านการร่วมกำหนดกิจกรรมการบริการห้องสมุด อีกทั้งการร่วมพิจารณากำหนดคุณภาพและมาตรฐานงานวิชาการโรงเรียน และการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
2. การมีส่วนร่วมในด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ควรให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้านการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเพื่อนครู การร่วมกันพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่นี้เทศภายใน และการร่วมตรวจสอบความเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถกับภาระงานที่รับผิดชอบของครู
3. การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมตัดสินใจ ควรให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้าน การร่วมพิจารณาวิทยากรอบรมทางวิชาการ นอกจากนี้การร่วมกันแก้ปัญหา การปฏิบัติงานห้องสมุด และการเสนอแนะการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม
4. การมีส่วนร่วมในด้านการติดต่อสื่อสาร ควรให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้าน การร่วมพิจารณาสรุบทายวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครู นักเรียน อีกทั้งเรื่องเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้เพื่อนครูทราบ และร่วมชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามตัวแปรอื่น ๆ เช่น ตัวแปรเกี่ยวกับตำแหน่ง เป็นต้น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง